

Hembygdsbladet

Årgång 25, nummer 3
Augusti 2023

Enhörna Hembygdsförenings
informationskrift

ENHÖRNA
HEMBYGDSFÖRENING

Söndagen 27 augusti kl 12-16. Hembygdsföreningens årliga höstmarknad vid museet, "hemvändardagen", genomförs som vanligt sista söndagen i augusti. Välkomna!

Mopedrally 17 september!

Nu är det åter dags för Enhörnas Mopedrallysuccé

- **Sortbestäm dina äpplen**
Ta med minst fem fina äpplen av varje sort till höstmarknaden om du vill få dem sortbestämda
- **Träffa Enhörnas föreningar på Enhörna friluftsgård den 23 september kl 11 – 15**
- **Avslutningsdag på museet 24 september med tema Hemvärn, Lottakår, Röda Korset och ärtsoppa**

SÖNDAGEN DEN 27 AUGUSTI KL 12.00 – 16.00...

Även i år är "hemvändardagen" i samarbete med Enhörna Bygdegård och Enhörna församling

- På hembygdsmuseet finns allehanda lokala försäljare av både ätbart och njutbart samt kaffe med bröd och grillad korv med bröd
- Nytt för i år är att man kan få sina äpplen sortbestämda – glöm inte att ta med minst 5 av varje sort!
- Vid Bygdegården är det loppmarknad
- Enhörna församling har Överenhörna kyrka öppen och bemannad från kl 12.00, historisk vandring på kyrkogården och i kyrkan kl 15.30 avslutning ca 16.30 då man gemensamt sjunger några av våra mest älskade psalmer. Kl 17.00 fortsätter man med musikgudstjänst för de som vill stanna eller ansluta.

/ Välkomna!

Ni som vill sälja era produkter/alster på marknaden (fast pris 150 kr) eller ni som vill bidra med olika sorters hembakat bröd hör av er snarast till Britt-Mari Gylefors 070 535 84 56 (b.gylefors@telia.com).

Ni som vill stå på Bygdegårdens loppis (inne eller bakluckeloppis) hör av er till Susanne Höglund. 070/345 83 63 (susannehoglund@telia.com).

VAD HÄNDER I HÖST?

Det är som vanligt många fina aktiviteter även under hösten!

- Marknadsdag den 27 augusti vid museet
- Mopedrally den 17 september vid museet
- Avslutningsdag 24 september med tema Hemvärn, Lottakår och Röda Korset. Ärtsoppa finns att köpa.

MOPEDRALLY 17 SEPTEMBER

Den 17 september är det åter dags för Enhörnas Mopedrally. Fjolårets rally blev en stor succé med över 125 startande ekipage. Rallyt, som nu går av stapeln för 5:e året, arrangeras av Susanne och Pelle Höglund, Bernt Eriksson och Enhörna Hembygdsmuseum. Samling kl. 10.00 vid Enhörna Hembygdsmuseum. Start kl. 11.00, ingen föransmälan. Vid startplatsen kommer det att finnas beskrivning av årets bana. Museet är öppet hela dagen och från kl 12.00 serveras korv med bröd och mos, dricka, kaffe etc. Mopedisterna bjuds på smörgås före avfärd, från ca kl 09.30. Under tiden som rallydeltagarna är på banan kan du, som inväntar målgången, fördriva tiden t.ex. med att besöka vårt fina museum, gå en tipspromenad, ta en fika, prata med mopedintresserade o.s.v.

Välkomna till en trevlig moped söndag då vi hoppas överstiga fjolårets antal deltagare, få fint väder och även mycket publik.

/Enhörna Hembygdsmuseum, Susanne och Pelle Höglund samt Bernt Eriksson.

ÅRETS NYA UTSTÄLLNINGAR

Om ni inte redan har sett våra utställningar eller om ni vill se mera av dem - kom och titta! Nytt för i år är Hemvärnet, Lottakåren och Röda Korset, en fint bäddad sängkammare från 1800-talet och ett stall. Utställningen om Utrotningshotade ord har fått flera nya ord och även annat är ändrat både här och där. Det finns också i år en tävling för alla som vill delta: Räkna enhörningar. Missa inte heller fornminnet Husaby med nyanlagda stigar och bänkar utsatta. Det finns matsäckskorgar att köpa och skattjakt för barnen.

2023 ÅRS NATIONALDAGSFIRANDE

Det traditionella nationaldagsfirandet i Enhörna lockade ca 250 personer till Hembygdsmuseet! Det är så trevligt att så många kommer till vårt Nationaldagsfirande och strålände sol var det även i år! Programmet inleddes med att Enhörnas olika körer tillsammans med spelman och fanborg tågade från kyrkan till museet. Kören sjöng ett antal sånger till och spelmannen bjöd på ytterligare låtar på sin nyckelharpa. Årets talare var församlingsherde Hampus Frid som varmt och finstämt talade om vårt vackra land och den frihet som finns för dess invånare. Firandet avslutades med att vi gemensamt sjöng Nationalsången. Efteråt öppnade museet för säsongen och de nya utställningarna om Hemvärn, Lottakår och Röda Korset mm intresserade många besökare.

/ Mona

VI TACKAR FÖR HJÄLPEN

Kvällen den 1 juni bjöd hembygdsföreningens styrelse sina "hjälparbetare" med respektive på en kväll med plockmat och förhandsvisning av de nya utställningarna. Vi har många som hjälper oss med snickeri, målning, postutdelning, bakning, sommarvärdar i museet, utställningar, skrifter, artiklar i bladet, klippning, snöröjning mm. Totalt bjöd vi in drygt 100 personer (styrelsen med respektive inräknade) och många kom. Vi är så glada att så många vill hjälpa oss! Utan er hade det varit omöjligt att driva den verksamhet vi har idag! Vi är alltid rädda att vi har missat någon när vi bjuder in! Känner du att vi har missat att bjuda dig trots att du hjälpt oss – Hör av dig!

/Er ordförande, Mona

MEDLEMSREGISTRET

Tack alla nya och gamla medlemmar för att ni är med i vår förening. Samtidigt vill vi påminna alla som glömt att betala medlemsavgiften för 2023. Denna avgift är mycket viktig och möjliggör för oss att trycka medlemsblad, skrifter, vykort och böcker och att ordna utställningar, marknader, kafferep och olika temadagar under sommaren. Sist men inte minst att hålla våra byggnader i gott skick såväl inomhus som utomhus. Hoppas på din generositet!

/Styrelsen!

Stöd oss också genom att köpa från vår försäljning, våra böcker/skrifter/filmer samt vy-/presentkort. Våra böcker och presentkort kan även köpas på Norrlöts Handelsträdgård.

Ni kan också ge en minnesgåva och få ett fint minneskort när någon hembygdsvän avlidit. Eller varför inte en minnesgåva vid andra tillfällen.

/Er ordförande, Mona

SORTBESTÄMNING AV ÄPPLEN

Ta hjälp av trädgårdsmästare och diplomerade pomologer som kommer att finnas på plats vid Hembygdsmuseet under Höstmarknaden den 27 augusti och utföra sortbestämning av äpplen efter bästa förmåga. Ta med dig minst fem fina äpplen av varje sort du vill få sortbestämd.

De kommer även att sälja fruktträd som de själva ympat och drivit upp här i Enhörna. Begränsat antal finns så först till kvarn gäller.

ÅRETS KAFFEREP – EN RIKTIG SUCCÉ!

Vilken succé med kafferepet den 23 juli (i fruntimmersveckan) på hembygdsmuseet.

Många, ja närmare 260 kaffesugna gäster besökte oss. Från vinden plockades vackra koppar ner så att man kunde välja den som var vackrast att dricka ur.

Kaffet, utställningarna, enhörningsjakten, skattletandet och vandring på Husaby lockade. Vi hade också tur med vädret, sol och lagom varmt.

Stort tack till alla som hjälpte oss.

MÅNGA RESTE MED ÅNGFARTYGET EJDERN TILL KAFFEREPET

Från Södertälje startade Ångfartyget Ejdern med Inga Ekwall och Anne-Marie Andersson som ciseroner under resan mot Ekensbergs brygga i det fina vädret. Ca 30 personer gick av båten och promenerade eller fick skjuts till museet.

Kaffet med bl.a. sju sorters kakor, enhörningsjakten, skattletandet på Husaby lockade.

Stort tack till Ejdern med besättning som förgyllde vår dag!
/Kicki

EN GÄST PÅ VÅRT KAFFEREP BERÄTTAR:

Söndagen den 23 juli, en vacker sommardag, åkte jag med Ejdern, vår anrika stolthet, på en guidad tur ut till Ekensbergs brygga. Vi var över 30 personer med på båten. Två kvinnor, Inga och Anne-Marie, var våra eminenta guider på båtresan ut. Dom berättade många intressanta saker och vi njöt av vackra vyer under resans gång. Vid ankomsten till Ekensberg, fick de som inte orkade gå, skjuts av frivilliga bilförare fram till Hembygdsgården. Vi andra promenerade en sagolikt vacker skogsväg med en frodig grönska fram till det stora kaffekalaset ute i det fria.

Säkert hundra personer kom denna eftermiddag till ett dignande bord av enbart hembakade godsaker. Borden fylldes snabbt med pratglada gäster och vi njöt alla av en härlig eftermiddag. Många passade på att även gå in i muséet i Storskolan. Så värt ett besök.

Efter några timmar var vi tillbaka på Ejdern för hemfärd efter en minnesvärd dag tillsammans med trevliga människor.

/Ethel Andersson

TILL MINNE AV BIRGER ARTHURSSON

Enhörna har förlorat ännu en sann hembygdsvän. Trots att han inte var enhörnabo under sina tidiga år så engagerade han sig oerhört mycket för vår bygd. Han var född år 1934 i Östergötland och då han träffade sin hustru Vivi-Ann år 1958 flyttade de till Södertäljetrakten och till Enhörna 1966.

Tillsammans med Olle Karlsson tog han initiativ till våra kyrkovandringar som vi än idag inbjuder till. Då gick vandringarna mellan våra två kyrkor. De tog kontakt med de boende längs vägen och gruppen fick veta mycket om Enhörna på sin vandringssväg. Som sagt vi fortsätter än idag med dessa vandringar men tillsammans med Enhörna församling och Frikyrkoförsamlingen.

Birger intresserade sig för vår historia och letade efter gamla torpgrunder och dokumenterade dessa och satte upp skyltar på plats. Han intresserades sig särskilt för torpet Beateberg och år 1980 intervjuade han Margareta Widh som då bodde där. Han blev god vän med henne och gick dit med förnödenheter hon behövde.

Han kallade sig för sockenskrivaren och helt anonymt skrev han fina skildringar om folk och företeelser i Enhörna och lade det i brevlådan till dåvarande hembygdsordföranden.

För att finansiera utgrävningen av Husaby Backe så satte hembygdsföreningen upp ett krönikespel om livet där på 1200-talet. Birger deltog med entusiasm under alla fem föreställningar under åren 1986-1989.

Krönikespelets aktörer bjuds på medeltida mat i Bygdegården år 1989. Birger Arthursson samt Inger Jonsson med dottern Anna-Karin.

Undertecknad träffade honom på många av hans vandringar i Överenhörna då han på våren gick till Sätträngarna som prunkade av tidiga vårblommor eller i Hornskogen på hösten då träden hade fått sina höstfärger.

Vi minns honom med stor tacksamhet.

Hembygdsföreningens styrelse /Anne-Marie

LITE OM HÄSTAR OCH HÄSTAR I ENHÖRNA

När kom den första hästen till Sverige?

Vad gäller förekomsten av förhistoriska hästben kan följande konstateras: de äldsta kända hästbenen i Sverige kommer från Skåne och är 12 000 år gamla. Det är rester efter vildhästar.

Man har kunnat konstatera att det under bronsåldern fanns hästar i södra och mellersta Sverige, ja ända upp till Västernorrland där en hästtand från bronsålder har påträffats.

I Sverige har hästen använts som dragare och klövvedjur inom jordbruket allt sedan människan började bruka jorden. Hästen har också använts som dragare för en mängd andra körslor, t. ex. inom det militära och inom järnhanteringen där långväga hästforor var viktiga för att transportera järn.

Av det tillgängliga materialet kan man utläsa att hästantalet vid 1800-talets ingång va nära 400 000 och att det sedan sakta steg till något under 500 000 år 1880. Fram till 1910 hade ökningen gått fortare och man närmade sig 600 000. Antalet dragoxar låg under tiden 1805 fram till 1910 mellan 200 000 och 300 000.

Hästantalet började sjunka efter första världskriget och 1975 fanns ca 75 000 djur i Sverige. Siffran har därefter sakta stigit och idag finns det ca 355 500 hästar i landet, varav 20% är travhästar. 76% av djuren finns i tätortsnära områden.

Om man jämför hästantal mot antalet mjölkkor kan man konstatera att det finns fler hästar än kor i Sverige idag. Under 1930-talet fanns ca 2 miljoner mjölkkor i Sverige och idag ca 330 800.

Anders Larsson, präst i Enhörna mellan 1849 till 1872, skriver om bönderna i Enhörna att de är klen med deras boskapsavel. Hästarna är små, sörmländska bondhästar som brukas i jordbruket, men vanligast är oxar. Troligen var det de större gårdarna som höll sig med hästar, medan de mindre använde oxar. Foton från 1900-talets första hälft, som finns i hembygdsmuseet, visar att man brukade hästar både i jordbruket och för transport av varor och människor. Innan traktorn blev vanlig på 1950-talet var hästen den som fick slita på åkrar och i skogen.

Idag finns ett stort antal hästar i Enhörna, men jag tror inte att någon används inom jord- eller skogsbruket. De har blivit ett fritidsintresse, både för barn och vuxna. En helt underbar känsla att rykta sin häst och sedan ge sig ut på en härlig ridtur. Från arbetshäst i jordbruk och skogsbruk till sport- och rekreationshäst.

/Britt-Marie

Såden skäres på Horn, sjögärdet 1905

Oskar Pettersson plöjer groppgårdsgärdet 1914

Helmer Larsson vid Björnfoten 1923

August Kjellin 1945

I väntan på vinterbåt Hugo Tamm, vid isrännan

Lida 1920-30-tal, Sigrid och Waldemar Lundqvist

Vårbruk Ekeby 1947 Johan Eriksson

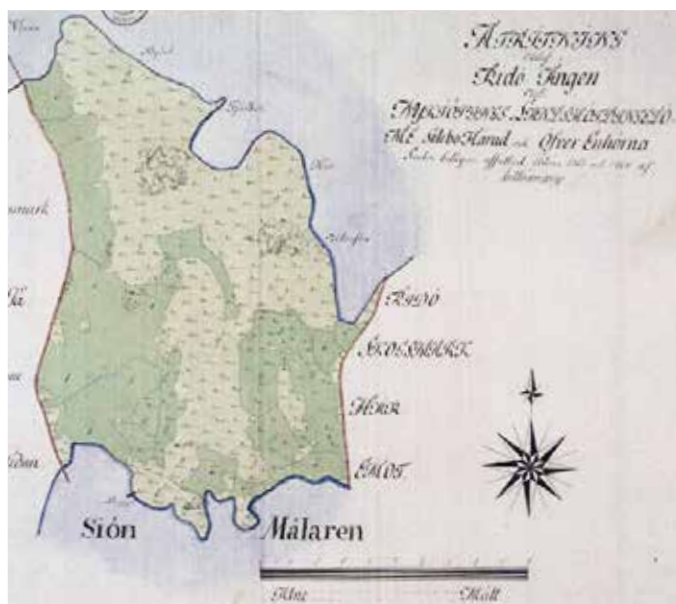
Potatissättning Ekeby 1947, Eriksson och Gottfridsson

NÅGOT OM RIDÖNS HISTORIA

Ridön är en av kronans öar utanför enhörnalandet.

Ridön sträcker sig 7 km från väster till öster och är ca 2 km på det bredaste stället. Bebyggelsen finns på öns södra sida. Från väster till öster finner vi hemmanen ”Krogen”, Stambol, Ridö gård och Kruthuset.

Redan på 1500-talet på Gustav Wasas tid är Ridön omnämnd i gamla handlingar och på 1700-talet fanns de första bofasta människorna på dessa öar, de så kallade ängsvaktarna. Eftersom kronan ägde öarna så skulle ängsvaktarna ta vara på växtligheten på marken och i träden och skicka den till Hovstallet i Stockholm. Dessutom fanns det ängar som avverkades av bönder på gårdar på fastlandet, därav namnen Röstaslätten, Lerviksäng och Selaviken. Dessa bönder blev skattebefriade när de levererade hö till Hovstallet. Tidigt 1700-tal hade man endast roddbåtar och färden kunde ta 7 timmar, man startade på kvällen och rodde hela natten för att vara framme kl 6 på morgonen och rodde tillbaka den tredje dagen. Oftast var det 4-5 gummor och 2 pojkar som rodde tillsammans. Senare leveranser skedde på skutor till hovstallet och upphörde troligen omkring 1850-talet. Ängsvaktare fanns på samtliga kronöar men endast gården på Ridön fick det som sitt egennamn så gården där heter alltså Hovstalläng.

Då vattnet var det bästa sättet att färdas på behövdes rastställen utefter dessa vägar. På Ridön, Hamnskär och Hästryggen (enhörnalandets nordvästra spets) fanns krogar på väg till Stockholm, Södertälje och Mariefred. På Ridöns sydvästra del ligger Ridökrog som är från 1640-talet. Det är en s k parstuga men endast västra delen med eldstad och rum är från 1600-talet resten är byggt senare. I slänten mellan huset och vattnet står en fattigbössa i vilken sjöfarare lade en slant för att få lycka och välgång på den fortsatta färden. Pengarna tillföll en fond som förvaltades av Enhörna församlings kyrkoråd och pengarna skulle gå till de fattiga i Enhörna. På 1970-talet flyttades bössan

till hembygds museet och en replik sattes upp på samma plats. Krogen upphörde omkring 1860. År 1888 dog en kronojägare på Ridön. Han hade haft krogrörelsen vid sidan om av sitt ordinarie arbete i yngre dar.

Krogstugan med fattigbössan

Stambol och Hovstalläng

Vid Stambol har det alltid bott familjer som levt på fiske men det fanns även en del jord för odling samt fruktträd.

Hovstalläng bestod av 30 ha jord och där odlades det spannmål och potatis i huvudsak. Här låg ängsvaktarstugan som senare blev en arrendegård som på 1950-talet försörjde 2 familjer. År 2006 reparerades mangårdsbyggnaden och arrenderades ut under några få år. Nu år 2023 står det tomt.

Villan

Kruthuset

Kruthuset ingick i det system av mobiliseringsförråd som krigsmakten lagt upp för vårt lands totalförsvaret. Själva krutet tillverkades vid Åkers styckebruk och transporterades till Ridön för att förvaras där under säkra former. Läget var väl valt ur både säkerhets- och

transportsynpunkt. Eventuellt sabotage skulle begränsa skadeverkningarna till ön, samtidigt som det var lätt att nå förrådet sjöledes. Det kan ha legat ett äldre timmerhus på samma ställe som det nuvarande kruthuset som är byggt i form av en basilika i tegel med putsade väggar. Konstruktören lär ha varit Imanuel Nobel, far till Alfred. Det byggdes mellan 1830 och 1842. Golv och bjälklag är i trä. Byggnaden är konstruerad för tryckutjämning vid en eventuell explosion. Konstruktionen innehåller ett antal luftgångar i väggarna samt löst liggande vindsbjälklag för att kunna lyfta vid kraftigt tryck. De invändiga måtten är längd 35 meter, bredd 10 meter och höjd 8 meter. Svartkrutet låg i bomullspåsar som förvarades i tunnor. Krutet skulle vädras ibland och då rullade man ut tunnorna på bron utanför huset, lyfte av locket, öppnade säcken och rörde om i krutet med en björkklyka. Tunnbindarna hade tillverkat tunnorna med hasselvidjor. Något järn fick inte finnas i kruthuset ty det kunde uppstå gnistbildning och krutet kunde antändas. Gångjärn och lås är gjorda av mässing av samma anledning. De som arbetade i huset använde filtofflor. Runt huset fanns ett 2 meter högt staket och på ångbåtsbryggan fanns en skylt som sa att det var förbjudet att landstiga. Vaktmästaren som bodde i stugan ca 50 meter väster om kruthuset var beordrad att gå runt Kruthuset morgon och kväll.

Kruthuset

Vaktmästarstugan

"91:an" tecknaren Rudolf Petersson

Under 2: världskriget förvandlades området till en militärförläggning. Militärerna var då förlagda i den nu rivna "Villan", byggd år 1891 och som låg ca 50 meter nordväst om nuvarande vaktmästarstugan. Vaktmästarparet Svensk hade då ansvaret för mathållningen och annat praktiskt åt militärerna. Under vintern 1942 var Rudolf Petersson förlagd ute på Ridön. En oanmäld inspektion kom och fann poststället obevakat och "91:an" tecknaren Rudolf Petersson och 87 Karlsson påträffades halvklädda i sina sängar. De dömdes till 7 dagars vaktarrest (men 91:an benådades av kung Gustav V som inte kunde tänka sig en jul utan 91:an) Karlsson. (Källa: Södermanlands pansarregementes Krigsrättsprotokoll)

På somrarna under tidigt 1900-tal bodde Tygförvaltare Hultgren och Borg med familjer i Villan för att nämna några. Senare pensionerade överstar och majorer.

Höläss med Gotthard och Karin Svensk med dottern Gun samt sommarbarnet Lasse.

Mycket information gällande Kruthuset står Gotthard Svensk (1899-2002) för. Han var vaktmästare mellan 1926 och 1944.

Förvaring av krut i byggnaden upphörde på 1950-talet. Sedan dess står huset tomt, men användes under några år sommartid för vissa evenemang.

/Anne-Marie

VILL NI TRÄFFA DE FLESTA AV ENHÖRNAS FÖRENINGAR PÅ EN OCH SAMMA DAG?

Missa inte att komma till Enhörnas friluftsgård lördagen den 23 september kl 11 – 15.

På friluftsgården samlas då Enhörnas föreningar för att visa upp sig och sin verksamhet och för att till ett mycket överkomligt pris sälja kaffe/te/saft med hembakat bröd och grillad korv med tillbehör. Olika aktiviteter finns både för vuxna och barn! Med risk för att inte allt blir av, men det kommer att tillkomma mera, så kommer det att finnas lotterier, ev ett chokladhjul, ponnyridning, akvarellutställning, visning av mopeder, tipsrunda, pröva på fotboll, gymnastikuppvisning, brännboll och mycket mycket mera.

Förmodligen kommer flera att finnas på plats, men i dagsläget vet vi att dessa föreningar/verksamheter kommer att delta: Mötesplatsen i Enhörna, EIF (Enhörna idrottsförening), Enhörna hembygdsförening, Enhörna bygdegårdsförening, Onecorner Mopedoz, Enhörna villaägarförening, Tisdagsträffen, Röda Korset, Trädvårdsföreningen, Enhörna båtklubb, Sandvikens ångbåtsbryggas förening, Underås båtklubb, Enhörna församling, Frikyrkorna, Enhörna kommunalnämnd samt förmodligen flera som kommer att tillkomma.

Samtliga föreningar och verksamheter kommer att visa upp sin verksamhet på olika sätt men också bidra till de aktiviteter som anordnas, både av respektive verksamhet och gemensamt.

Vi har minst en och troligtvis två bidragsgivare, vilket gör att vi kan hålla låga priser!

VÄLKOMNA till en spännande dag fylld av upplevelser!

/Enhörnas föreningar i samarbete

EN KYRKVÄRDS KAVALKAD

1973 - 2023

LARS INGÅRDA

FLYTTAR TILL ENHÖRNA

1973 flyttade vi från Södertälje till Enhörna, Kristina, jag och våra fyra barn.

I Södertälje hade Kristina haft uppdrag i kyrkan, ledamot av kyrkofullmäktige och kyrkoråd.

När vi kom till Enhörna ramlade alla uppdrag på mig och Kristina blev utan.

Det var som att i Enhörna fanns den gamla föreställningen att kvinnan skulle tåga i församlingen ännu kvar, och kyrkoherden var noga med att påpeka att vid hans ledigheter fick ingen vikarie vara kvinna. Dessutom var han en mycket övertygad anhängare av kyrka-statsystemet. Kyrkan skulle styras av lagar, som stiftades av Sveriges riksdag. Så hade det varit genom åren sedan Gustav Vasas dagar och så skulle det alltid förbli.

UPPDRAG I FÖRSAMLINGEN

Mitt första uppdrag i Enhörna församling blev som ledamot av kyrkorådet. Vi började besöka gudstjänsterna och jag minns hur förvånad jag blev när jag såg kyrkvårdarna försvinna in i sakristian, när predikan började och där satt dom bakom stängda dörrar så länge gudstjänsten varade. Mitt nästa uppdrag i församlingen blev att vara kyrkvård. Jag kallades till en gudstjänst utan att få någon information om vad uppdraget innebar, men eftersom man alltid var två kyrkvårdar skulle ju det inte behöva vara något problem, men såklart kommer inte den andra kyrkvården den här söndagen, så där står jag och kan inte annat. Kyrkan var fullsatt och mitt i församlingen såg jag ett välkänt ansikte, det var kyrkoherdens husföreståndarinna, så henne höll jag ögonen på. När hon reste sig, reste jag mig också och med mig hela församlingen och när hon satte sig, satte jag mig också och med mig hela församlingen. Så fortgick det och gudstjänsten kunde genomföras i god ordning till min stora lättnad.

HÄNDELSER I KYRKAN

Kristina och jag följdes alltid åt till kyrkan och när barnen var små fick dom också följa med. Det tyckte dom var roligt, det fanns mycket att upptäcka i kyrkan, så precis hela, tiden under gudstjänsten gick det ju inte att sitta still i kyrkbänken, men det var ingen som klagade!

Vid ett tillfälle hade Sara, vår näst äldsta dotter, plockat

ett fång ängsblommor på vägen till kyrkan och väl inne i kyrkan passade hon på att gå fram till prästen, som stod och predikade för att överlämna sina blommor. Denne såg märkbart störd ut som om han ville säga - ta dina blommor och gå, jag vill inte bli störd under min predikan.

Så Sara gick snällt och satte sig i bänken med sina blommor från Guds gröna natur och prästen kunde fortsätta att predika om hur Gud skapade världen. Låten barnen komma till mig sa Jesus från Nasaret. Håll barnen borta från mig sa prästen från Enhörna.

En annan gång var det Åsa, vår äldsta dotter, som störde prästen. Hon var kanske sex år och lyssnade uppmärksamt på predikan och steg fram till prästen och ställde en fråga. Även den här gången såg prästen ut att bli påtagligt störd och det såg ut som om han ville säga att jag för ingen dialog MED församlingen, jag talar TILL församlingen och Åsa fick snällt gå tillbaka till sin bänk utan att ha fått något svar på sin angelägna fråga. Det ska tilläggas att händelserna här inte hade något samband med våra ordinarie kyrkoherdar.

En annan händelse av mer tragikomisk natur som jag minns var när en missbrukare i sin terapi blev ålagd att besöka gudstjänsterna, vilket han också gjorde. Särskilt intresserad var han av nattvardsgudstjänsterna, vilket blev lite svårhanterligt för prästen och slutade med att denne gav missbrukaren ett glas vatten.

Det blev sista gången vi såg den kommunikanten!

Enhörna 230325

Lars Ingårda

Kyrkvård 1973-2023

24 SEPTEMBER
– SISTA SÖNDAGEN FÖR
SÄSONGEN!

Avslutningsdag med tema
Hemvärn, Lottakår och Röda
Korset.

Värmande ärtsoppa finns att
köpa som lunch.

Hemkockt av vår kock för dagen!

Stöd oss också genom att köpa våra skrifter, filmer och vy-/
presentkort att ge bort som gåvor eller presenter. De kan
köpas på museet, på Norrlöts Handelsträdgård eller på
Destination Södertälje (turistbyrån).

ENHÖRNA HEMBYGDSFÖRENINGENS STYRELSE

Mona Elveskog, ordf.	070/214 55 01	(elveskogmona@gmail.com)
Britt-Mari Gylefors, vice ordf	070/535 84 56	(b.gylefors@telia.com)
Birgitta Wahlstedt Wulkan, kassör	073/622 21 95	(birgittawahlstedtwulkan@hotmail.com)
Silvana Lindgren Majander, sekr	076/724 41 58	(silvana.lindgren@gmail.com)
Kicki Lindqvist	070/990 40 83	(kickilindqvist1947@gmail.com)
Bengt Johansson	072/877 24 34	(iobjohansson@ekeby-ktv.net)
Juha Nyberg	070/325 99 03	(juha.nyberg@linearis.se)

E · N · H · Ö · R · N · A

HEMBYGDSFÖRENING

Box 39, 151 28 Enhörna

Medlemsavgiften är 150/200:-/år (ensild/familj).

Plusgiro 23 89 45-0 | Swish 123 400 68 39

**Hembygds museet hålls öppet söndagar under
juni - september 12.00 - 16.00.**

Tag kontakt med någon i styrelsen om du vill
besöka museet vid annan tidpunkt.

Besök föreningens hemsida:

www.hembygd.se/enhorna-hembygdsforening

FÅGELVANDRING I VACKRA EKENSBERG

En härlig vårkväll 16 maj var det fågelvandring bland näktergal och kärrhök i Ekensbergs vackra omgivning. Ett varmt tack till Anna Lönnerbro och Staffan Holmberg som delade med sig av sin kunskap.

NY RAMP TILL BYGDEGÅRDEN!

Bättre, rymligare och anpassad enligt gällande krav på säkerhet.

NY UTRUSTNING FÖR BÄTTRE LJUD- OCH FILM I BYGDEGÅRDEN!

/ Styrelsen

VILL DU VARA EN DEL I EN AV SVERIGES FINASTE BYGDEGÅRDAR?

Bli medlem genom att sätta in 150 kr/år/person på bankgiro 696-2526 eller enkelt med swish 1230691386

ÖVER-ENHÖRNA BYGDEGÅRDSFÖRENING

151 96 Enhörna

Telefon: 070-679 43 92

Över-Enhörna
Bygdegårdsförening

www.overenhorna.se

STYRELSEN I ÖVER-ENHÖRNA BYGDEGÅRDSFÖRENING

Mona Elveskog, ordförande
elveskogmona@gmail.com 070-214 55 01

Anita Wennberg, vice ordf
wennberg.anita@gmail.com 070-942 16 46

Peter Cronström, sekr
peter@cronstrom.com 070-590 76 17

Thomas Therbén, kassör
thomas@therben.se 070-728 82 79

Susanne Höglund

Juha Nyberg

Johanna Bleckert

Ann Westerberg

Anette Sievers

Loppis – fynda och sälj!

Kom och fynda gammalt och nytt i Enhörna bygdegård 27 augusti.

Söndagen den 27 augusti kl 12-16 är det dags för loppis i Enhörna bygdegård! Boka in datumet och förbered dig på att fynda.

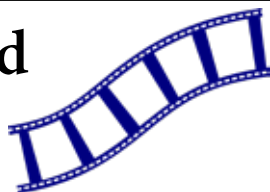
Om du har saker att sälja, är det dags att boka bord nu. Passa på att gå igenom källarförråd, garderober, skåp, garage och andra tänkbara platser där det kan finnas saker du inte längre behöver eller vill ha, men som andra kan tänkas ha glädje av. Det kommer att finnas möjlighet att boka ”bakluckeplatser” utomhus och bord inomhus. Kostnaden är 150kr/bord eller plats. Boka ett bord genom att höra av dig till Anita Wennberg:

070-942 16 46 eller wennberg.anita@gmail.com

Överenhörna bygdegårdsförening kommer också ha ett eget bord. Har du saker du vill bli av med men inte vill sälja själv så tar Bygdegårdsföreningen gärna emot dem. Alla pengar som intjänas på den försäljningen går oavkortat till bevarandet av vår vackra bygdegård och till våra aktiviteter. Saker som skänks ska vara hela, rena och fungerande.

Samtidigt som loppisen är det höstmarknad på hembygds museet (12.00-17.30), där det även är servering. Det är även kyrkogårdsvandring kl.15.30 samt sång- och musikgudstjänst i Överenhörna kyrka kl.16.30.

Titta på bio med Enhörnabor

När höstmörkret kryper på oss är det härligt att kunna se fram emot några bra filmer i Enhörna bygdegård. De passar både unga och gamla! Boka in följande datum, alltid 19.00.

Måndag 28 augusti, måndag 25 september, måndag 23 oktober (i samband med FN-dagen som är på tisdagen) och måndag 4 december (julfilm). Vill du veta vilka filmer vi visar, håll utkik på Facebook (Över-enhörna bygdegård) eller vår webbplats, www.overenhorna.se

Filmerna visas på stor skärm och med bra ljud, och det är väldigt mysigt att sitta och titta med andra Enhörnabor. Vi säljer läsk och popcorn.

Bygdegårdsföreningen arrangerar filmvisningarna som filmklubb, och du behöver bli medlem i klubben för att titta. Det kostar 200 kronor per år, och det är alltså fyra filmvisningar kvar i år – så det är ett riktigt fyndpris.

Ta med en egen strandstol eller något mjukt att sitta på.

Fest i vacker lokal

Har du något att fira i höst, ta tillfället att bjuda in till Enhörna bygdegård! Det är även en bra plats att ha ett mindre möte, kanske med din förening.

Den vackert renoverade bygdegården ligger på bekvämt promenadavstånd från vackra Överenhörna kyrka, och det gör det är enkelt att samordna en samling i kyrkan med en sammankomst i bygdegården. I den stora salen rymmer hundra personer. I köket kan du ordna kaffe, men om ni planerar en måltid behöver ni boka catering. Köket är välutrustat med diskmaskin för storkök och porslin för 110 personer. Det finns också en bra ljudanläggning.

I anslutning till köket finns det också en liten lokal där man kan anordna möten för upp till åtta personer.

Om du är intresserad av att hyra bygdegården, kan du se fler detaljer och boka på webbplatsen: www.overenhorna.se. Du är också välkommen att kontakta oss för en visning, maila: info@bygdegarden.se

Hantverksdagar med återbruk

Återbruk är både viktigt och roligt. Under tre dagar, 26-28 oktober, anordnar Överenhörna Bygdegårdsförening Hantverksdagar på tema Återbruk. Det blir utställning och workshops, där du får chansen att lära dig något nytt. Både att ställa ut och besöka utställningen är helt utan kostnad. Hantverksdagarna sker i samarbete med Bygdegårdsförbundets Kultur dagar, och i hela Sverige pågår aktiviteter på olika teman för att inspirera och mötas.

Torsdag 26 oktober kl 16-20.

Fredag 27 oktober kl 16-20.

Lördag 28 oktober kl 10-14.

Vad håller du på med för hantverk? Varmt välkommen och visa dina projekt. Hör av dig till Johanna Svensson Bleckert: josvensson75@hotmail.com eller 070-910 12 36

Preppa för en eventuell kris

Bygdegården har en viktig roll som trygghetspunkt i Sveriges beredskap i kris. Vi som bor på landsbygden och i mindre tätorter är på många sätt bättre rustade vid en eventuell kris, men kan ha andra utmaningar genom avståndet till staden.

Bygdegårdsföreningen kommer att anordna en föreläsning i samarbete med Civilförsvarsförbundet i höst för att du ska vara bättre rustad vid en eventuell kris. Håll utkik på Facebook och vår webbplats för datum.

Över-Enhörna Bygdegårdsförening

Över-Enhörna Bygdegård är från början gjord till att vara just en bygdens gård. En gård och plats att samlas på och ikring.

AKTIVITETER UNDER HÖSTEN 2023

YOGA FÖR BALANS I KROPP OCH SJÄL

Det erbjuds yoga i bygdegården i höst med start 5 september. Therese Coloma Johansson leder yoga, åtta tisdagar (vecka 36-43) kl 19.00-20.30. Temat är "Balans i kropp och själ" och yogan passar både dig som är nybörjare och van yogautövare. Kostnaden är 1 950 kr. Du anmäler dig direkt till Therese på hennes webbplats: www.balanskliniken.se, klicka dig in på yogaklasser.

VAR MED PÅ GYMPA I HÖST
Mer info om tider på Facebook och hemsidan...

KALENDARIUM ENHÖRNA BYGDEGÅRD

27 augusti kl 12-16	Loppis
28 augusti kl 19	Bio
25 september kl 19	Bio
23 oktober kl 19	Bio
26 oktober kl 16-20	Hantverksdagar
27 oktober kl 16-20	Hantverksdagar
28 oktober kl 10-14	Hantverksdagar
18 november kl 9.30	Lös melodikrysset tillsammans
4 december	Bio, julfilm
10 december	Julmarknad

Håll utkik efter mer information om våra aktiviteter på Facebook och vår webbplats.